

ERKEK EGEMEN TOPLUMDA ŞİDDET KÜLTÜRÜNE BAKMAK

Emet Değirmenci

*"Söyleyecek sözümüz, değiştirecek gücümüz var"**

- Diyarbakırlı kadınlar

Erkek egemen (patriarkal) toplumda kadına yönelik şiddetin nedenleri ve türleri kültürden kültüre, yöreden yöreye ve hatta töreden töreye değişiklik göstermektedir. Şiddetin niteliği bazen fiziksel ve psikolojik olabilirken, bazen de kadının çeşitli haklardan mahrum bırakılması, aşağılanması ve eksik görülmesi olabilir. Töre ya da namus cinayetleri gibi ahlak anlayışına dayalı cinayetler ise ne yazık ki Türkiye'de azımsanmayacak kadar çoktur.

Genel olarak kadının maruz kaldığı şiddeti kültürel, ekonomik ve sosyolojik kökenli olarak değerlendirmek mümkündür. Fakat bu sayılan şiddet türleri yalnızca kapitalist toplum kaynaklı değildir. Hiyerarşik toplumda erkeğin kadın üzerindeki hegemonyası, ilk ortaya çıkan egemenlik ilişkilerinden biri olduğuna göre şiddet kültürünün bin yıllardır üretilmediği söylenebilir. Çünkü kadının "öteki"leştirilmesi Gerda Lerner [1]'in söz ettiği gibi en az 3 bin yıl evvel ortaya çıktı. Bu saydığımız nedenler ve daha başka etkenlerle kadın kendisine yönelik şiddet karşısında sessizleştirildi. Elbette bu süregelen durumda din, ordu, devlet ve aile gibi değişik kurumların baskısı önem taşıyor.

Bu yazıda kadına yönelik şiddetin tırmandırılmasında erkek egemen ticari medyanın, pornografi ve militarist kültürün de önemli rol oynadığı ileri sürülecektir. Dolayısıyla kadına yönelik şiddet kültürü, kurumlarıyla birlikte irdelenirken, sonuç bölümünde bu şiddet kültürünün nasıl ortadan kaldırılacağına ilişkin önerilere yer verilecektir.

Şiddete konu edilen kadınlar

Erkek egemen toplumun ortaya çıkmasıyla birlikte gerek evlilik kurumu vasıtasıyla, gerekse din ve devlet aracılığıyla kadın şu ya da bu ölçüde erkeğin malı olarak görülmeye başlandı. Bu durum geri kalmış/bıraktırmış bir dizi kültürde hala aynıdır. Gelişmiş sayılan batı toplumunda ise kadına kısmi özgürlükler sağlansa da durumda köklü bir değişiklik olduğu söylenemez.

Bazı kabile yaşamlarında hala canlı tutulan bir geleneğe göre; kadının kimin hegemonyası altında olacağına bir meydan muharebesinin sonucuna göre karar verilir. Çünkü kadın kendini öteki erkeklerin ve diğer dış etkilerin saldırısına karşı kimin en iyi koruyabileceğini dikkate almak zorundadır. Hatta Antik Çağ'a kadar uzanıp mitolojiye göz atarsak; tarihte güzel ve güçlü kadını elde etmek için büyük savaşların yaratıldığı ortaya çıkar. Bu bağlamda Anadolu topraklarında vuku bulan Yunan mitolojisindeki *Truva Savaşı* anımsanabilir: M.Ö. 13. yüzyılda Paris'in Isparta kralı Melanus'un eşi Helen'i kaçırmamasıyla başlayan Truva savaşı 10 yıl sürmüştür. Bu savaş yalnızca en trajik çatışma olarak tarihe geçmekle kalmayıp aynı zamanda Yunan tarihinin en uzun savaşı olarak da kayıtlara geçmiştir.

Bilindiği üzere feminist hareketin can bulmaya başladığı 60-80 yıllık yakın tarih hariç yazılı tarih erkeklerin tarihidir. Truva Savaşının yorumu üzerine son zamanlarda yapılan filmler ve yazılan hikayelerde savaşın daha uzun sürmesini yine kadınların önlediği konu edilir hale geldi. Bunu

*Biyolojik Determinist** bir yorumdan farklı ele almak gerekir. Çünkü, 'kadının doğasında barış, erkeğin doğasında savaş vardır' algılaması sosyal yapılanma ve insanın sosyal ve kültürel evrimini yok saymaktır. Eğer kadının doğası barış ise *Truva Savaşı*'ni kadınların daha önce neden durdurmadıkları nasıl açıklanacak? Eğer olayları sosyal şekillenmeden uzak yorumlarsak 80'li yıllardan sonra dünyadaki feminist hareketin gelişmek yerine gerilediği göz önüne alındığında Truva Savaşı kimin durdurabildiği gibi yorumların da her an tarihten silinme olasılığı yüksektir.

Öte yandan günümüzün kapitalist toplumunda yapılan bir takım istatistiklere bakarak 'kadınların çoğunun bir erkekte en çok aradıkları şeyin "güç" olduğu...' gibi çıkarımları feminist bakış açısıyla kabullenmek güçtür. Buna iki nedenle karşı çıkmak gerekir. Birinci nokta; bu tür istatistiklerde ele alınan kadınların kafasının erkek egemen toplumun değerleriyle şekillendirilmiş olduğudur. Kadınları kendilerine yabancılaştıran, kendi potansiyellerine inanmak yerine, kendilerine güvensiz hale getiren yine erkek egemen toplumun kendi kültürüdür. Böylesi bir toplumda saldırılara göğüs germenin, malını mülkünü korumanın ancak erkekler vasıtasıyla olabileceği üstü açık ya da örtülü halde tekrarlanmaktadır. İkinci neden ise; eğer o istatistiklerin sonuçlarına inanırsak istediği kadına kendini kabul ettirmeye çalışan erkekler gelecekte de şiddet saçmaya devam edeceklerdir. Çünkü kıran kırana yarışmacılığa dayanan kapitalist toplumun ilkelerine göre ne zaman, ne kadar ve kime göre güçlü olunacağını sınırı yoktur.

Militarist kültürde kadına yönelik şiddet

Savaş döneminde kadına yönelik şiddetin arttığı bir gerçektir. Amerika'nın Irak'ı işgal etmesi üzerine kadınlara (ve erkeklere) uygulanan şiddetin kamuoyuna yansıyanları bile tüyler ürperticidir. 21. yüzyılın başında dünya kamuoyuna *Ebu Garip Skandalı* olarak yansıyan olay her ne kadar Amerika'nın Irak savaşındaki 'itibarını' sarsmaya yol açıyorsa da bu örnek militarist kültürün feminist analizi açısından ilginçliğini korumaktadır. Çünkü medya sanki

yalnız Amerikalı kadın asker, Lyddie England'ın erkek tutuklulara yaptığı işkence söz konusuymuş gibi gösterdi. İşkenceci England'ın elinde kırbaçla çırılçıplak soydurulmuş erkek savaş tutuklulara karşı poz veren görüntüleri dünya medyasında neredeyse bir yıl canlı tutuldu. Her nedense olayda aynı oranda sorumlu olan ve aynı şekilde 10 yıl hapisle cezalandırılan erkek kumandan, Charles Graner medyadan uzak tutuldu. Bu dahi medyanın kadına karşı tutunduğu tavrın açık göstergesidir. Ayrıca erkeklerin ve erkek kültürünün baskın olduğu militarist meslek ortamında olayın ne kadarının erkekler tarafından tezgahlanmış olacağı tahayyül edilebilir.

Elbette kadınlar da işkence yapabilir ve kadın olsun, erkek olsun işkencecilerin hepsinden hesap sorulmalıdır. Ancak, neden hakim medya erkek askerlerin 70 yaşında ninelere ve 12 ve 8 yaşında kızların topluca ırzlarına geçtiğinin resimlerini yayınlamıyor? Bu soruyla şiddetin görüntülerle meşrulaştırmasını kastetmiyorum.. Ama şiddet uygulayanların her ortamda teşhir edilmesi gerektiğini vurgulamak istiyorum. Başka bir örnek vermek gerekirse Bosna'da Birleşmiş Milletler askerlerinin porno filmler eşliğinde 200 kadının topluca ırzına geçtiği anımsanabilir. Bu konu da Avrupalı gazeteci feminist kadınların çabalarıyla ortaya çıkarıldı [2]. Benzeri birçok olayda olduğu gibi ticari ve erkek egemen medyanın neden erkek günahlarının üstünü örtmeye çalıştığı sorulmalıdır.

Ayrıca militarist kültürde kadın, pornografi malzemesidir ve kadının cinsel tacizi de

militarist kültürün bir parçasıdır. Kadın askerlerin ve askerlere hizmet için savaş alanlarında aşçı, temizlikçi ve şarkı-türkü ve dansla, “askerlerin moralini yüksek tutmak”la görevlendirilen kadınların uğradığı cinsel, fiziki ve psikolojik şiddetin sınırı yoktur. Her ne kadar liberal feministler kadının da askere gitmesini “eşitlik” adı altında savunuyorlarsa da, Amerikan

Kadın vücuduna yönelik şiddetin gerici rejimlerde ve karanlık dönemlerde daha da arttığı ise açıktır. Örneğin, özellikle 11 Eylül 2001 saldırısından sonra 'Terör korkusu'ndan beslenen yeni sömürgeci/yayılmacı politika dünyada yine kadın vücudunun örtünmesi ya da örtünmemesi üzerinden prim yapmaya devam etmektedir. Doğuda Afganistan ve Iraklı kadınların vücutları köktendinci müslümanların ve ABD askerlerinin hedefi olurken, Hristiyan Batı toplumunda da kadın nasıl giyinirse saldırıdan uzak kalabilir ve kürtaj hakkı nasıl engellenebilir gibi tartışmalar önemli gündem maddesi olabilmektedir.

ordusunda bu tür kadınların maruz kaldığı tacizler üzerine sayısız tez yapılmış ve sayısız kitap ve makale yayınlanmaktadır. Örneğin, *Z Magazine*'de [3] yer alan bir araştırmaya göre; Amerikan ordusundaki eski kadın askerlerin yüzde 30 ve Amerikan hava kuvvetlerindeki her beş kadından birisinin şu ya da bu biçimde cinsel tacize uğradıkları belirtilmektedir.

Bir başka deyişle antik çağda kadın bazen savaş ihtilaflarının konusu olarak kullanılıp erkeklerin ironik kahramanlık duygularını ön plana çıkarsa da 20. ve 21. yy.da yaşanan emperyalist savaşların niteliği farklıdır. Kaynakların yeniden paylaşımı üzerine yapılan savaşlarda gelecek nesillerin kirletilmesi anlamındaki etnik temizlik aynı zamanda kadınların döl yerlerindedir. Dolayısıyla ordu düşman topraklarına saldırırken düşman

kadının vücudu da istila edilecek bir alan olarak görülmektedir. Birleşmiş Milletler kayıtlarına göre savaşlarda fiziksel ve psikolojik işkenceye uğrayıp evsiz yurtsuz bırakılanların % 80'ini kadın ve çocukların oluşturduğu dikkate alınırsa kadınların yaşadığı şiddetin profili anlaşılabilir.

Kadın vücuduna yönelik şiddetin gerici rejimlerde ve karanlık dönemlerde daha da arttığı ise açıktır. Örneğin, özellikle 11 Eylül 2001 saldırısından sonra 'Terör korkusu'ndan beslenen yeni sömürgeci/yayılmacı politika dünyada yine kadın vücudunun örtünmesi ya da örtünmemesi üzerinden prim yapmaya devam etmektedir. Doğuda Afganistan ve Iraklı kadınların vücutları köktendinci müslümanların ve ABD askerlerinin hedefi olurken, Hristiyan Batı toplumunda da kadın nasıl giyinirse saldırıdan uzak kalabilir ve kürtaj hakkı nasıl engellenebilir gibi tartışmalar önemli gündem maddesi olabilmektedir.

Pornografi yoluyla şiddet

Pornografi II. Dünya Savaşı sonrası yeraltı endüstrisi olmaktan çıkıp günümüzde birçok yolla satışı ve promosyonu yapılan bir endüstri haline gelmiştir. Pornografi malzemeleri ise yazılı ve görsel medyada kadın ve çocuk yaşta kızların (az bir oranda da erkeklerin ve erkek çocukların) pazarlandığı çok geniş bir yelpazeyi oluşturmaktadır. Kapitalist bilgi çağı ortamında pornografinin dağıtımını yaygınlaşması en büyük endüstrilerden biri haline getirilmiştir. Örneğin, Amerika'da 2005 ve 2006 yıllarında pornografi endüstrisi istatistiklerine bakıldığında elde edilen gelirin teknoloji firmalarının gelirini aştığı görülüyor.

Pornografi, toplumda kabul gördükçe kadına yönelen seks kaynaklı şiddetin artış gösterdiği saptanmıştır. Hatta kadın vücudunun tüketilip atılabilecek “atık bir nesne” olarak görülmesi yaygınlaşmaktadır. Araştırmalara göre pornografiye aşırı düşkün kişilerin dünyayı bir başka gözle gördükleri saptanmıştır. İlgili kişilerin psikolojik durumları üzerinde yapılan araştırmalar o kişilerin cinsel tacize daha eğilimli olduğu ve eşlerine saldırgan davranabileceğini ortaya koymaktadır. Erkeğin kadın vücuduna bakışının farklılaşmasıyla ilgili çok naif bir örnek

vermek gerekirse kadınların iş yaşamında sık karşılaştıkları deneyimlerden birine kulak verebiliriz. 2002 yılında Avustralya'da "İş kadınlığı" üzerine katıldığım bir kursta ürününü tanıtmak için iş görüşmesine giden bir kadın arkadaş şöyle anlatmıştı: *'Toplantı masasında sürekli yüzüme değil de, mememe bakışlarını diken iki erkekten çok rahatsız olmuştum. Öyle ki, artık o ortamda bulunmak benim için boğucu hale gelmişti. En sonunda toplantıyı kesip "görüşmeyi mememle değil, benimle yapıyorsunuz demek zorunda kaldım" şeklinde anlatmıştı. İlgili erkeklerin sicili nasıldır bilinmiyor. Ama kadın arkadaşım atmosferden çok rahatsız olduğu açıktı. Kaldı ki söz konusu kadın feminist değerlere sahip değil, sıradan bir iş kadınıydı.*

Yukarıda belirtildiği gibi günümüzün pornografi malzemeleri artık poşetler içinde satılan Playboy, Penthouse olmaktan ötededir. Telefon ve webcam servislerinden, küresel çapta seks turizmine kadar uzanır. Serbest piyasa ekonomisinde bu servislerin yaygınlaştırılması için her türlü reklam ve promosyon serbesttir. Kadın vücudunun böylesi satılığa çıkarılması utanç verici değil de nedir? Bu hizmeti veren ve satın alanların ne tür insani bir duygu ve ne tür bir empati taşıdıkları ve ne tür bir etik anlayışa sahip oldukları sorulmalıdır. Ayrıca bu davranışlar dramatik olarak yalnızca seks endüstrisi hikayeleri olmaktan ötedir. Örneğin pornografinin ev içi şiddeti besleyip büyüttüğü üzerine de ciddi araştırmalar yapılmaktadır.

Başka bir nokta da pornografi sektörünün seksist olduğu kadar ırkçı olduğudur. Kadınlar hem ırklara göre hem de yaşa göre pazarlanırlar. Örneğin, promosyona yönelik sınıflamalar: bomba gibi "Sarışınlar", sıcak ve seksi "Latinolar", uysal ve yumuşak "Asyalılar" şeklindedir. Genelde genç ve çocuk denecek

yaşta kızların pazarlandığı ortamda yaşı 30-35' in üstündeki kadınlar ya pezevenk satüsüne yükselmektedir ya da para etmez konumundadır. Pornografi endüstrisine malzeme olan kadınlar ise çeşitli vaatlerle kandırılıp sonuçta karın tokluğu düzeyinde bir gelire sahip olmaları dahi mucize halindedir. Bu noktada yıllardır pornografi üzerine araştırmalar yapıp kampanyalar yürüten iki saygın Amerikalı kadını anmak gerekir. Andrea Dworkin ve Katherine MacKinnon[6] yalnızca dünyadaki pornografi karşıtı hareketin yaygınlaştırılmasına ön ayak olmamışlar aynı zamanda bunu sivil haklarla özdeşleştirmişler.

Kapitalist küreselleşme bağlamında olaya biraz daha eğilirsek olayın ciddiyeti daha da vahimdir. Öyle ki; parası olan 60 yaşında bir erkek Avrupa'dan Asya'ya küresel çapta kadın avına çıkabilmektedir. Ya da uzaktan kendine seks partneri (Mail order bride) ısmarlarken 18, hatta bazen 12 ve 8 yaşında kızları kendine eş olarak uygun görebilmektedir. Böylece adam hem ev içi uysal bir hizmetçiye, hem de bir seks kölesine sahip olacaktır. Küresel kapitalizmin yoksulluğuyla yüz yüze gelen Güneyin yoksul kadınları ise Barbara Ehrenreich'in vurguladığı gibi [4] sadece ucuz işgücü olarak değil, aynı zamanda vücutlarını küresel pazara sunan köleler durumundadır. Çeşitli hayallerle çıktıkları

serüvende senaryonun sonuç bölümü oldukça acı bir gerçeklik olarak karşımıza çıkar. Yoksulluktan kendini ve çocuklarını kurtarma veya daha az baskıcı bir erkek bulma ümidiyle yolculuğa çıkan kadınlar ya uluslararası seks ticareti ağına, ya da hizmetçilik yaptıkları Arap şeyhinin kapanına sıkışmak durumundadır.

Geleneksel ahlakçı şiddet

Yazının girişinde söz edildiği üzere ülkemiz, dünyada namus davası vakalarında maalesef başı çekiyor. Pakistan'da geçen sene 589 kadın namus cinayeti kurbanı olmuş. Bizde ise bu rakamın 200 civarında olduğu tahmin ediliyor. Daha doğrusu böyle bir istatistiğe rastlamak dahi olası değildir. Son yıllarda Doğu ve Güney Doğu'da artan kadın intiharları ve küçük yaşta erkek çocuklara işlettirilen namus cinayetleri göz önüne alındığında bu tür vakaların kayıtlara nasıl geçtiği dahi önemli soru işaretidir. Üstelik Türkiye'de feministler, namus temizlemek için işlenen suçların indirime tabi tutulmasına yıllardır tepki göstermektedir..

Ahlakçı kültür, toplumun değişik katmanlarında taşlaşmış ve çeşitli hiyerarşilerle sürekli beslenmektedir. Mesela erkeğin kadın üzerindeki egemenliği yanında ahlakçı şiddet kapsamında kadının kadın üzerindeki baskısı da söz konusudur. Toplumun gelenek ve göreneklerine ve genel ahlak anlayışına göre kadınlar şiddeti istemeseler de desteklemek durumunda ve cezaya onay vermek durumundadır. Ancak aynı toplumun yarın benzeri bir durumda o kadının başına aynı çorabı öreceğinden ne derece haberdardır? Orası bilinmez. Böylece kadınlar birbirlerine karşı işlenen ölümcül şiddet karşısında sessiz kılınırken, ev içi şiddet de “kol kırılır yen içinde kalır” mantığıyla dışarı yansıtılmaz.

Ayrıca geleneksel ahlakçı şiddet bazen gelin-kaynana (ve hatta görümce) sürtüşmesi olarak bir ömür boyu devam ederken, bazen de mal-mülk kaygısıyla yapılan büyüklerin aralarında anlaşığı ve kendi çıkarlarına hizmet eden “beşik kertmesi” evlilikler olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu kategoriye çok küçük yaşta kızların yaşlı erkeklerle evlendirilmeleri de

girmektedir. Her durumda da ata ve erkin çıkarları ve görünür ya da görünmez kılınan şiddet söz konusudur. Burada söz konusu edilen ata, erkek soyundan atadır. Çünkü her ne kadar kadının da güç sahibi olduğu toplumlar varsa da genelde bunlar soyun kadından geldiği, ama kadının erk olmadığı anasoylu (matrilineal) topluluklardır.

Yine Gerda Lerner'e (1) dönersek erkek egemen toplumun ortaya çıkışı ve patriarkinin yükselişinde kadınların da katkısı yadsınamaz. Bir üst sınıfa atlamak için derebeyin ya da feodal beyin eşi olmak isteyen kadın öteki kadınları egemenliği altına almaktan kaçınmamıştır. Dolayısıyla ata erki vurgularken her türlü hiyerarşiye karşı olmayan kadının da erkek kadar fırsatçı, faydacı ve hatta egemen davranışlara sahip olabileceği gözden ırak tutulamaz.

Sonuç Yerine

Erkek egemen toplumda kadına yönelik şiddet kültürü tekrarlanarak devam etmektedir. Önemli olan politikayı kadınların ne kadar şiddete uğradığı ve mağdur oldukları üzerinden değil, bu yazıya başladığımız gibi *değiştirme gücü* üzerinden yapmak istersek; aslolan değiştirecek gücü ve politikayı üretmektir. Dolayısıyla hiyerarşik topluma kafa yorarken aynı zamanda ahlakçı, cinsel bir hegemonyaya dayalı egemenlik ilişkisinin nasıl sona erdirileceği konusuna da kafa yormak gerekir.

Kadın haklarının “insan hakları” kapsamında bile görülmediği günümüzde kat edilecek çok yol olduğu açıktır. Yurdumuzda kadının yaşam hakkının nasıl güvenceye alınacağı konusunda atılacak çok adım olduğu aşıkardır. Kapitalist refah toplumu bu konuda kadın sığınakları, kanunlar ve işsizlik parası gibi bir takım sosyal güvencelerle önlem alıyorsa da köklü çözüm üretmemiştir ya da üretmek istemez zaten. Fatmagül Bertkay'ın[5] belirttiği gibi '... Mezopotamya'dan bu yana farklı toplum yapılarına eklenilerek eşitsizliğin süregeldiği vurgulanarak bunun nedenini erkek egemen toplumun yeterince sorgulanmamasına ve sorgulamaların da tarihe yazılmamasında aramak gerekir.'

Erkek egemen geleneksel ve ahlakçı değerlerin daha kuvvetli olduğu kültürlerde eğitilmiş bir erkek bile eski değerlerine kolayca geri dönebildiğine göre, sorun yalnızca köklü değil, aynı zamanda kökleri granit kaya gibi sert ve taşlaşmıştır. Örneğin, Yeni Zelandalı bir kadın arkadaş eşiyile birlikte bir yıllığına yaşamaya gittikleri Guatemala'da eşinin neredeyse tanınmayacak derecede davranış değiştirdiğini anlatmıştı. Çünkü buldukları ortamda kadına yardımcı olmak "kılıbıklık" sayıldığından adam kendini küçülmüş hissedip daha patriarkal değerlere sahip olarak kadına hükmetme yolunu seçmiş ki, bu durum bizim kültürümüze hiç de yabancı değil.

Bunları sorgulamak ve tepkilerini göstermek için neden binlerce erkek sokağa çıkmıyor? Neden Türkiye'de ve dünyada milyonlarca erkek "Biz pornografi endüstrisine karşıyız. O malzemeleri alıp satmıyoruz" diye meydanlara çıkmıyor? Neden savaşlarda kadına yönelik kitlesel cinsel taciz medyadan uzak tutuluyor?

Ayrıca patriarkinin en belirgin işlediği devlet, ordu, aile gibi kurumların hiyerarşik yapıları yalnızca kadını ezmektedir. Kızına ya da karısına ya da akraba kadınına ve komşu kızına namus nedeniyle ceza verebilen adamın (ya da bunu onaylamaktan başka çaresi olmayan kadının) duyguları kimi yakmaktadır? Hangi toplumsal ahlaka göre kadını tecavüzcüsüyle evlenmek zorunda bırakarak yapılan temizlik gün yüzüne çıkacaktır? Bunları sorgulamak ve tepkilerini göstermek için neden binlerce erkek sokağa çıkmıyor? Neden Türkiye'de ve dünyada milyonlarca erkek "Biz pornografi endüstrisine karşıyız. O malzemeleri alıp satmıyoruz" diye meydanlara çıkmıyor? Neden savaşlarda kadına yönelik kitlesel cinsel taciz medyadan uzak tutuluyor?

Ayrıca bu değişim ve dönüşüm kültürü yalnızca kadınların çabasıyla yaratılamaz. Kadınların kendi sorunlarını tanımlamaları için ayrı örgütlenmeye ihtiyaçları olduğu bir gerçek. Bizlerin sorunlarımızı tartışmaya olduğu kadar kendimizi tanıyıp güçlendireceğimiz ayrı örgütlenmelere ihtiyacımız var. Sorunlarımızın çözümünün ise toplumsal olup toplumun her

kesimini ilgilendirdiğini biliyoruz. Yalnız sosyal güvenlik sistemiyle ya da kağıt üstünde yasalarla çözüm bulunamayacak bir gerçeklikle karşı karşıya olduğumuzun bilincindeyiz. Bu çözümleri devrime ertelemek yerine üretilen çözüm modellerinin toplumun ilgili kesimleri tarafından kucaklanıp şiddetsiz bir harmoni içinde tartışılması ve bu değişim kültürünün bugünden yaratılmasının zorunlu olduğunun farkındayız. Kısacası bu değişim ve dönüşümü yaratmak için kadın, erkek, çocuk, transseksüel, biseksüel, lezbiyen her tür cinsiyetin çabasına gereksinim var.

Bir başka deyişle Diyarbakırlı kadınların 2007, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü söyleminde olduğu gibi önemli olan erkek egemen, hiyerarşik, geleneksel ve ahlakçı çarkı değiştirecek kültürün yaratılmasıdır. Kadına yönelik şiddet kültürünün yok edileceği ve kadının kendini güvenli hissedip, özgürce ifade edebildiği doğrudan demokrasi kültürünü yaratmak gerekir. Binyıllarca taşlaşmış bu sorunun çözümü için doğrudan demokrasi kültürü içinde dahi sürekli bir evrim ve devrime gereksinim olduğu açıktır. Yine de düşlediğimiz yarının özgürlükçü toplumundan umutlu olmak gerek.

* *Biyolojik Determinist* anlayışa göre kadın ve erkek biyolojik ve psikolojik olarak farklıdır. O halde baştan bu yaratılış farklılığını kabullenip toplumda erkek ve kadın için biçilen rolleri değiştirmeye gerek yoktur. Bu anlayışa göre kadın uysal ve barışçıl olmakla birlikte fiziksel olarak zayıf ve duygusaldır. Erkek ise duygularını belli etmeyen, rasyonel, güçlü ve yarışmacı özellikleriyle "zoru" başarandır.

Kaynakça

- [1] Gerda Lerner, *Creation of Patriarchy*, Oxford University Press 1986.
- [2] Emel Değirmenci, *Küreselleşme kadına ne getirdi?* Toplumsal Ekoloji Dergisi Sayı 3, sayfa: 17
- [3] Lucinda Marshall, *Patriarchy: Militarism and Violence Against Women* <http://zmagazine.zmag.org/Apr2004/marshall0404.html> 12 Mart 2007 tarihinde alındı.
- [4] Barbara Ehrenreich (Editor), Arlie Russell Hochschild (Editor) *Global Woman: Nannies, Maids, and Sex Workers in the New Economy*
- [5] Fatmagül Berktaş, *Kadınların İnsan haklarının Gelişimi ve Türkiye Sivil Toplum Kuruluşları*, Eğitim ve Araştırma Bitimi raporu/ Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans yazıları No: 7 2004 Bilgi Üniversitesi.
- [6] Katrine MacKinnon, C. A., & Dworkin, A. (1997). *In harm's way: The pornography civil rights hearings* Cambridge: Harvard University Press.